

Underlag till samrådskonferensen 2016-03-05

Diskussionerna vid samrådskonferensen kommer att organiseras i två block. I det första behandlas förbundsstyrelsens förslag till beslut vid årets stämma, i huvudsak baserade på diskussionerna vid stämman i Nyköping. I det andra blocket blir det friare diskussioner om förbundets verksamhet och ekonomi till vägledning för förbundsstyrelsens arbete med budget och verksamhetsplan för kommande år. Dessa diskussioner organiseras i grupper.

1. Förslag till beslut av 2016 års riksstämma

Släktforskar dagar

Tanken att helt eller delvis ersätta de nationella släktforskar dagarna med regionala uppkom i ett läge då förbundsstyrelsen var orolig för att det inte längre skulle gå att hitta föreningar beredda att ta ansvar för nationella evenemang. Sedan dess har Umeå kommit till för 2016 och Halmstad för 2017. Förbundsstyrelsen har också slagit in på en väg där förbundet går in ekonomiskt och som samverkanspart i arrangemangen. Vi bör fortsätta på denna väg. Förbundet bör alltså etablera sig som permanent medarrangör och medfinansierare av nationella släktforskar dagar. Formerna för och omfattningen av detta engagemang får avgöras från fall till fall i överenskommelse med värdföreningen. **Förbundsstyrelsen föreslår att denna princip läggs fast.**

Riksstämma

Det kan knappast ifrågasättas att slutet av augusti är den bästa tiden för nationella släktforskar dagar. Diskussionen i Nyköping visade samtidigt en klar opinion för att stämma och släktforskar dagar ska vara kopplade till varandra. Enligt § 5 i förbundets stadgar ska riksstämma hållas senast under oktober. **Förbundsstyrelsen föreslår att § 5 ändras så att ordinarie stämma ska hållas senast under september.**

Samrådskonferens

Den fr. o m i år etablerade ordningen med en samrådskonferens för att bereda frågor inför kommande stämma har starkt stöd. **Förbundsstyrelsen föreslår att principen, att en samrådskonferens ska hållas ungefär ett halvår före ordinarie riksstämma, läggs fast.**

Budget och flerårsplan

I Nyköping uttalades stor förståelse för att den nuvarande ordningen för att fastställa förbundets budget är olycklig. Flera talare var inne på en ändring av räkenskapsåret – då till 1 juli – 30 juni – för att ge en nyvald styrelse möjlighet att påverka budgeten för det närmast följande verksamhetsåret. Detta är dock enligt förbundsstyrelsens mening inte praktiskt möjligt, om årsstämman ligger kvar i augusti. En huvuduppgift för stämman är ju att ta ställning till styrelsens förvaltning och frågan om ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret. Med ett verksamhetsår som slutar den 30 juni kan detta omöjligt klaras av till slutet av augusti. En lösning kunde vara att införa ytterligare ett ordinarie stämmotillfälle, men kostnadsskäl talar starkt emot detta. I stället förordar förbundsstyrelsen en modell, som också fördes fram i Nyköping, nämligen att stämman koncentrerar sig på utvecklingen i stort på grundval av en flerårsplan från styrelsen och fattar bindande beslut bara om avgiften för det närmast följande

verksamhetsåret. Den styrelse som börjar sitt arbete efter stämman får då hösten på sig för att utarbeta och fastställa en budget för det kommande året. Under våren kan styrelsen sedan förnya flerårsplanen inför stämman i augusti. Denna reform förutsätter en ändring av den punkt i stadgarnas § 7, som säger att riksstämman ska behandla verksamhetsplan, budget och avgifter för kommande verksamhetsår.

Förbundsstyrelsen föreslår att § 7 punkt 10 ändras enligt följande:

Behandling av en flerårsplan för verksamhet och ekonomi samt beslut om avgifter för det nästkommande verksamhetsåret.

Indirekt representation

Normalt är bara ungefär hälften av medlemsföreningarna företrädna vid riksstämman. Förbundsstyrelsen anser att föreningar bör få möjlighet att låta sig representeras indirekt, antingen genom en regional sammanslutning eller genom samverkan med en eller flera andra föreningar i respektive region. Detta förutsätter ändringar i stadgarnas §§ 3 och 9.

Förbundsstyrelsen föreslår följande

- **tillägg i § 3: *Två eller flera medlemsföreningar i en region kan utse ombud gemensamt eller överlåta till en sammanslutning i regionen att utse ombud.***
- **tillägg i § 9: *När medlemsföreningar enligt § 3 utser ombud gemensamt eller överlåter till sammanslutning att utse ombud, skall antalet ombud grundas på föreningarnas sammanlagda medlemsantal.***
- **strykning i § 9: *Varje förening eller sammanslutning representerar sig själv.***

Extern stämмоordförande

Den hävdvunna ordningen med en externt rekryterad stämмоordförande saknar stöd i stadgarna. Samtidigt kan enligt § 10 vid en omröstning som utfaller med lika röstetal stämmans ordförande fälla utslaget. Att en ordförande utanför kretsen av ombud ska avgöra ett stämмоärende är enligt förbundsstyrelsens mening orimligt. Möjligheten att ha en extern ordförande bör därför regleras och då på ett sätt som gör att en sådan ordförande inte kan delta i beslut.

Förbundsstyrelsen föreslår följande

- **tillägg i § 7 punkt 2: *Till ordförande kan utses person som inte är ombud vid riksstämman. Vice ordförande utses alltid bland ombuden.***
- **ändring av sista meningen i § 10: *Vid lika röstetal gäller den mening som sammanträdets ordförande eller, om ordföranden inte är ombud vid stämman, sammanträdets vice ordförande biträder.***

Ikraftträdande

Stadgeändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

2. Frågor om förbundets verksamhet och ekonomi

I förbundets bokslut för 2015 presenteras för första gången en systematisk fördelning av intäkter och kostnader på verksamhetsområden och projekt, grundad på den löpande bokföringen under året. Av bokslutet framgår att medlemsavgifterna utgör ca 8 procent av intäkterna, bidragen från Rötters Vänner ca 7 procent och intäkterna från förlags- och bokhandelsverksamheten ca 85 procent. Dessa förhållanden är en given utgångspunkt för diskussioner om förbundets utveckling på sikt.

Förbundsverksamhet

Som förbundsverksamhet betecknar vi – utöver styrelse och basorganisation – bevakningen av släktforskningens intressen, stödet och servicen till medlemsföreningarna, det sammanhållande ansvaret för Släktforskardagarna samt driften av Rötter med Anbytarforum. Denna förbundets kärnverksamhet borde i princip finansieras av föreningarnas avgifter. Med nuvarande avgift per föreningsmedlem, 12 kronor, täcks dock bara ungefär hälften av kostnaderna för kärnverksamheten på detta sätt. En avgiftshöjning aktualiserades senast vid 2014 års stämma.

Förbundsstyrelsen är medveten om den oro som finns hos många föreningar för konsekvenserna av en avgiftshöjning. Vi vill därför inte på nytt ta upp frågan om en höjning så länge förbundet har ett relativt stort kapital och så länge förlags- och bokhandelsverksamheten är så lönsam som den varit de senaste åren. Men eftersom andra intäkter än avgifter således är avgörande för förbundets verksamhet och utveckling, ser vi det som angeläget att vid samrådskonferensen diskutera dessa olika slag av intäkter och de avvägningar som blir aktuella. Det handlar ju här om frågor som alltför sällan blir föremål för saktidiskussion vid riksstämman.

Rötters Vänner

Webbsajten Rötter är förbundets ansikte utåt. Ordningen med frivilliga bidrag till Rötters Vänner tillkom för att ge ekonomiskt stöd till utveckling av sajten. Detta har fungerat väl, men förbundsstyrelsen vill nu sätta in Rötters Vänner i ett större sammanhang.

Många föreningar gör stora insatser för att öka sitt medlemsantal. Samtidigt har vi de senaste åren sett en nedgång i det totala antalet medlemskap. Denna nedgång måste bedömas som måttlig i förhållande till vad andra grenar av föreningslivet fått uppleva, men det är ändå troligt att intresset för medlemskap i släktforskarföreningar långsiktigt är vikande. Samtidigt förefaller intresset för släktforskning i samhället i stort vara större än någonsin. Förbundsstyrelsen vill i detta läge försöka fånga upp de släktforskare som inte söker sig till föreningar. Tidigare gjordes detta genom möjlighet till individuellt medlemskap i förbundet, men den ordningen avskaffades efter kritik från föreningarna. Vi vill i stället i samma syfte utveckla Rötters Vänner. Tanken är att kunna erbjuda gamla och nya "vänner" olika paket av prenumerationer eller abonnemang på förbundets produkter och tjänster och att utforma en sådan ordning så att den är förenlig med föreningarnas intressen.

CD/DVD/databaser

CD- och DVD-skivor har för både förbundet och föreningarna varit viktiga inkomstkällor. Samtidigt tyder mycket på att skivornas tid snart är ute; i nyttillverkade datorer har de ingen plats. Även om USB-minnen fortfarande kan vara gångbara, är det en klar tendens att nätet blir den naturliga vägen

för att presentera register och andra databaser. Planerna på en släktforskarrörelsens betalsajt blir i detta läge viktiga. Förhoppningsvis kommer flera föreningar så småningom att inse fördelarna med en sådan sajt. Stämman i Nyköping uttalade sig för en förstudie, och förbundsstyrelsen har i ett första steg tagit ställning för att knyta en kommande betalsajt till Rötter – med de möjligheter till koppling till Rötters Vänner som detta innebär.

Handböcker

Handböckerna inom olika släktforskningsområden dominerar förbundets bokproduktion. 2015 blev ett ovanligt lyckosamt år vad gäller framställning och försäljning av handböcker. Samtidigt har vi nu "betat av" de flesta större områden. Nya upplagor av de befintliga handböckerna kommer givetvis att bli aktuella, men tillkommande handböcker kommer att täcka mera speciella områden, där vi inte kan förvänta oss samma avsättning och därmed intäkter. Det är i detta läge viktigt att identifiera vilka nya områden som nu i första hand bör bli aktuella för handböcker. Vi ser här fram emot bedömningar och förslag från föreningarna.

Släktforskarnas årsbok

Släktforskarnas årsbok, som förbundet gett ut sedan 1988, är vid sidan av Svensk Genealogisk Tidskrift och Släkt och Hävd – båda numera i Genealogiska Föreningens händer – en publikation för kvalificerade artiklar i släktforskningsämnen. Upplagan har de senaste åren varit ca 2400 – något lägre än för Släkt och Hävd men avsevärt högre än för Svensk Genealogisk Tidskrift. Årsboken har hittills givit ett visst överskott.

Förbundsstyrelsen har definierat årsbokens roll genom följande riktlinjer:

Artiklarna i Släktforskarnas årsbok ska vara till nytta för den enskilda släktforskaren och därför förmedla

- *resultat av släktforskning som ger kunskaper inom bredare områden,*
- *metodiska kunskaper eller kunskaper om olika slags källor och hur dessa kan utnyttjas eller*
- *kunskaper om förhållanden och företeelser i samhällslivet som släktforskaren möter.*

Förbundsstyrelsen är osäker på föreningarnas intresse för årsboken och efterlyser synpunkter på fortsatt utgivning och på de angivna riktlinjerna.

Bokhandeln

Den allra största delen av förbundets intäkter kommer från Rötterbokhandeln. Det är givetvis främst de ovan berörda egna produkterna som bidrar till detta. Vinsterna vid försäljning av andras produkter är mera begränsade. Självklart är det dock av värde för släktforskarna i allmänhet och för föreningarna om förbundet kan tillhandahålla ett brett utbud av böcker och skivor av inom området för försäljning. Inom kansliet har påbörjats en analys av frågan om fördelar kan uppnås genom en förändrad organisation av försäljningsverksamheten.

Släkthistoriskt Forum

Släkthistoriskt Forum har getts ut av förbundet i snart 40 år. Tidningen utkommer med fem nummer per år i en upplaga av ca 6 000 exemplar. Den har de senaste åren gått med ett klart överskott. Tidningen är

emellertid beroende av en enda redaktör, som dessutom efter en besparing för några år sedan är redaktör också för Rötter. Denna ordning har enligt förbundsstyrelsens mening lett till en ohållbar situation; sårbarheten är för stor och arbetsbördan för redaktören orimlig.

Släkthistoriskt Forum har också fått ökad konkurrens, i första hand av tidningen Släkthistoria, som med LRF-rörelsen bakom sig har betydligt större redaktionella resurser och kunnat engagera en del erfarna släktforskare.

Släkthistoriskt Forum är inte något officiellt organ för förbundet men har ändå karaktär av en släktforskarrörelsens tidning, där det är naturligt att vid sidan av artiklar i olika släktforskningsämnen berätta och informera om vad som rör sig inom föreningarna och förbundet. En sådan publikation är givetvis en tillgång. Om fortsatt utgivning ska säkras, måste dock de redaktionella resurserna förstärkas. En sådan förstärkning ger samtidigt goda förutsättningar för ytterligare kvalitetshöjning och förbättring av konkurrensläget.

Förbundsstyrelsen hoppas att föreningarna vill medverka till att säkra en fortsatt utgivning av Släkthistoriskt Forum och tar samtidigt gärna emot synpunkter på tidningens roll och karaktär.